

Наукові перспективи
Видавнича група

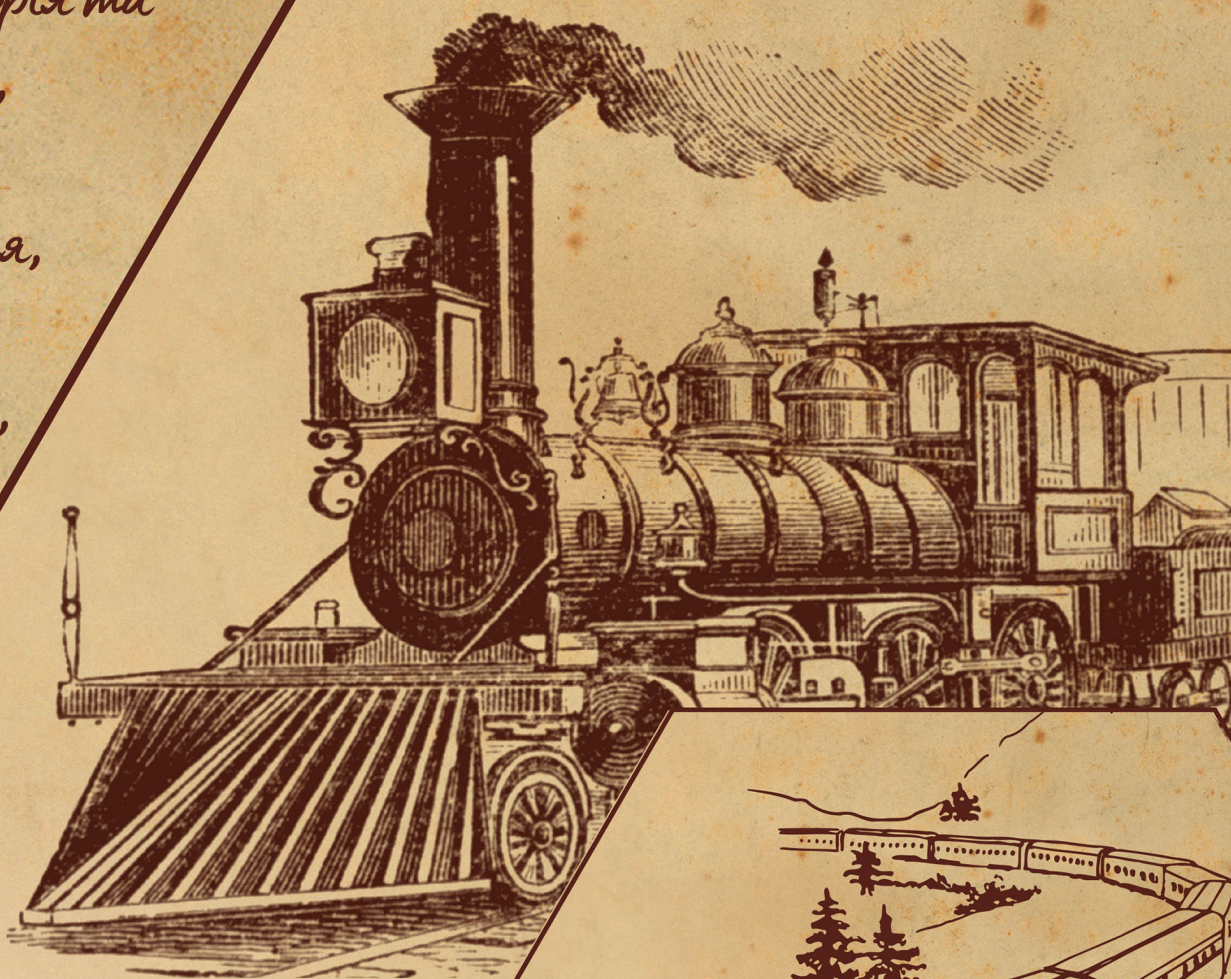

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ

№3(33)

2025

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 3(33) 2025

Київ – 2025

*Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
Association of Scientists of Ukraine
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 3(33) 2025

Kyiv – 2025

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2025. № 3(33) 2025. С. 1261.

Свідчення про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 11.03.2025, № 6/3-25).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної гільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а, також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Датій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балаласва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Герасименко Юлія Сергіївна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Біла Церква, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Огли - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Ігнатюк Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- Кавиліна Ганна Костянтинівна — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карусевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бутая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна — доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ, Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна — кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матіяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Калася Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Пушкарь Ірина Володимирівна – кандидат наук з державного управління, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування Запорізького національного університету, сертифікований аудитор, член Аудиторської Палати України, член громадської організації «Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД» (Запоріжжя, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Тарчинська Юлія Георгіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлачова Юлія Євгеніївна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якушенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

Розман І.І., Липчанко-Ковачик О.В. <i>ВПЛИВ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ НА РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРИ АНГЛІЇ ТА США: ВІД КЛАСИЧНИХ ТВОРІВ ДО СУЧАСНОЇ ПРОЗИ</i>	895
Савчук О.П. <i>МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» ДЛЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ</i>	905
Салдан С.О., Денисенко А.О., Майданюк І.З., Боярська-Хоменко А.В., Щербак І.В. <i>КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</i>	917
Тарчинська Ю.Г. <i>ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МИКОЛИ ЛИСЕНКА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</i>	925
Титаренко В.П., Мінахматов О.Р. <i>МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	937
Титаренко В.П., Сотничок О.С. <i>МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ УЧНЯМИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ</i>	949
Фазан В.В., Штефан Л.А. <i>ДІЯЛЬНІСТЬ І. П. СОКОЛЯНСЬКОГО З ДІТЬМИ З СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ НА ХАРКІВЩИНІ</i>	962
Шкабаріна М.А., Зданевич Л.В., Пісоцька Л.С., Савченко М.С. <i>РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО ПІД ЧАС ВІЙНИ: ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ</i>	972
Штурба А.О., Бистранівська О.С., Сухарєва Л.А., Стець В.І. <i>ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ: СПЕЦИФІКА ВПРОВАДЖЕННЯ</i>	983
Щепанський В.В. <i>ПРОГРАМА DESTINATION IMAGINATION ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»</i>	1001

УДК: 37.013.42:75

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3\(33\)-905-916](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3(33)-905-916)

Савчук Олена Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та дизайну, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» м. Одеса, тел.: (048) 752-98-10, <https://orcid.org/0000-0002-0749-6833>

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» ДЛЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті розглянуто методологічні аспекти викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» для студентів спеціальностей 022 Дизайн та 015 Професійна освіта (Дизайн). Визначено значення дисципліни у формуванні професійної ідентичності майбутніх дизайнерів, розвитку креативного мислення та адаптації до навчального процесу.

Проаналізовано сучасні методи викладання, серед яких лекційні та інтерактивні форми навчання, проектно-орієнтований підхід, використання цифрових технологій та практичні заняття. Висвітлено особливості підготовки студентів-дизайнерів, зокрема значення міждисциплінарного підходу, роль наставництва та вплив творчого середовища на професійний розвиток. Окреслено перспективи вдосконалення методики викладання дисципліни шляхом впровадження інноваційних освітніх технологій, інтеграції дуальної освіти та адаптації міжнародного досвіду до українських реалій.

У статті з'ясовано сутність поняття «Вступ до спеціальності» як навчальної дисципліни, що відіграє ключову роль у професійному становленні майбутніх дизайнерів. Визначено її значення для формування загального уявлення про спеціальність, ознайомлення студентів із сучасними тенденціями у сфері дизайну, етичними та правовими аспектами професійної діяльності. Розглянуто основні компоненти дисципліни, які сприяють розвитку креативного мислення, формуванню дизайнерської культури та набуттю первинних професійних компетентностей. Акцентовано увагу на необхідності використання сучасних методик викладання для ефективного засвоєння навчального матеріалу.

Ключові слова: дизайн-освіта, вступ до спеціальності, методи викладання, професійна підготовка, креативне мислення, інноваційні технології.

Savchuk Olena Petrivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky, tel.: (048) 752-98-10, <https://orcid.org/0000-0002-0749-6833>

METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING THE COURSE "INTRODUCTION TO THE SPECIALTY" FOR DESIGN SPECIALTIES

Abstract. The article discusses the methodological aspects of teaching the course "Introduction to the Specialty" for students in the specialties 022 Design and 015 Vocational Education (Design). The significance of the course in shaping the professional identity of future designers, developing creative thinking, and adapting to the learning process is defined. Modern teaching methods are analyzed, including lecture and interactive forms of learning, project-oriented approach, the use of digital technologies, and practical classes. The peculiarities of training design students are highlighted, in particular, the importance of an interdisciplinary approach, the role of mentorship, and the influence of the creative environment on professional development. The prospects for improving the teaching methodology are outlined through the implementation of innovative educational technologies, the integration of dual education, and the adaptation of international experience to the Ukrainian context.

The article clarifies the essence of the concept "Introduction to the Specialty" as a course that plays a key role in the professional development of future designers. Its importance in forming a general understanding of the specialty, familiarizing students with current trends in the design field, and the ethical and legal aspects of professional activity is highlighted. The main components of the course are discussed, which contribute to the development of creative thinking, the formation of design culture, and the acquisition of initial professional competencies. Emphasis is placed on the need to use modern teaching methods for effective material acquisition.

Keywords: design education, introduction to the specialty, teaching methods, professional training, creative thinking, innovative technologies.

Постановка проблеми. Сучасна підготовка дизайнерів вимагає комплексного підходу, що поєднує теоретичні знання, практичні навички та розвиток креативного мислення. Дисципліна «Вступ до спеціальності» є ключовою у формуванні професійної ідентичності студентів, оскільки саме на початковому етапі навчання відбувається ознайомлення з особливостями фаху, його вимогами та перспективами.

Однак, традиційні методи викладання цієї дисципліни не завжди відповідають сучасним викликам, оскільки дизайн як професійна сфера динамічно розвивається, інтегруючи новітні технології, цифрові інструменти та міждисциплінарні підходи. Відсутність оновлених методичних рекомендацій, обмежене використання інтерактивних і практико-орієнтованих методів можуть призводити до недостатньої мотивації студентів та поверхневого сприйняття професії.

Проблема полягає у визначенні ефективних методологічних підходів до викладання дисципліни «Вступ до спеціальності», які б сприяли глибокому зануренню студентів у професійну діяльність, розвитку їхньої творчої ініціативи та адаптації до сучасних вимог ринку праці.

Таким чином, постає необхідність дослідження та обґрунтування сучасних методів викладання, що забезпечать якісну професійну підготовку студентів-дизайнерів та їхню конкурентоспроможність у майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічне забезпечення дисципліни «Вступ до спеціальності» для дизайнерських спеціальностей є актуальною у сучасній науково-педагогічній літературі. Ряд вітчизняних науковців зробили вагомий внесок у розвиток методології викладання дисциплін дизайну та підготовку майбутніх фахівців даної галузі у контексті сучасних освітніх тенденцій (О. Біловол, О. Гончаренко, В. Іваненко, Л. Левчук, В. Романенко та ін.)

Сучасні науковці активно працюють над удосконаленням методик викладання та впровадженням сучасних технологій у дизайн-освіту, сприяючи підготовці конкурентоспроможних фахівців у галузі дизайну (О. Біляковська, О. Білецький, Марія Васюник-Кулієва, І. Мищишин, С. Цюра). Відзначається, що традиційні методи викладання поступаються місцем інтерактивним і проблемно-орієнтованим підходам, які сприяють активному залученню студентів до освітнього процесу.

Разом із тим, аналіз наукових публікацій свідчить про недостатню кількість досліджень, присвячених методологічним аспектам викладання саме дисципліни «Вступ до спеціальності» для дизайнерських спеціальностей. Більшість наукових праць зосереджені на загальних питаннях дизайну-освіти або специфіці підготовки дизайнерів у контексті професійних дисциплін. Це створює потребу у подальшому вивченні методологічних підходів до викладання цієї дисципліни та обґрунтуванні ефективних педагогічних стратегій, які відповідатимуть сучасним викликам освіти та ринку праці. Тому визначена тема статті є актуальною та затребуваною.

Мета статті полягає у дослідженні методологічних аспектів викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» для студентів спеціальностей 022 Дизайн та 015 Професійна освіта (Дизайн), а також аналізу ефективності застосування сучасних методів навчання, що сприяють розвитку професійних компетентностей майбутніх дизайнерів. Визначити основні принципи, методи та стратегії викладання цієї дисципліни, які забезпечать формування глибокого розуміння студентами основ професії, сприятимуть розвитку креативності та підготовки до реальних умов ринку праці. Стаття також має на меті окреслити перспективи вдосконалення методики викладання, враховуючи сучасні освітні технології та міжнародний досвід.

Виклад основного матеріалу. Дисципліна «Вступ до спеціальності» є нормативною (обов'язковою) дисципліною, яка викладається на перших курсах для здобувачів вищої освіти за спеціальностями: 022 Дизайн (ОПП «Дизайн одягу») та 015 Професійна освіта (Дизайн) (ОПП «Професійна освіта (Дизайн)»).

Дисципліна «Вступ до спеціальності» має важливе значення для початкового етапу професійної підготовки студентів спеціальностей 022 Дизайн та 015 Професійна освіта (Дизайн). Вона покликана створити основи для формування професійної ідентичності майбутніх дизайнерів, ознайомити їх з основними концепціями та практиками в дизайні, а також допомогти розвивати критичне та креативне мислення. Це перший крок на шляху до професійної підготовки, який закладає фундамент для розвитку спеціалізованих навичок і компетентностей, що будуть формуватися в процесі навчання.

Так, мета ОПП «Дизайн одягу» за спеціальністю 022 Дизайн полягає у підготовці фахівців у сфері дизайну, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми сучасного виробництва у галузі дизайну, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов та передбачають застосування певних теорій й методів дизайну на засадах інноваційної, дослідницької та проєктної художньо-творчої діяльності, проєктного менеджменту відповідно до запитів суспільства, з урахуванням регіональних потреб. ОПП забезпечує міждисциплінарну та багатoproфільну підготовку фахівців з дизайну одягу зорієнтовану на багатовекторній та підприємницької діяльності дизайнера одягу, як власне, дизайнера-проєктанта одягу, аксесуарів, художника-конструктора, менеджера, що розширює можливості працевлаштування й мобільності випускників [1].

Мета ОПП «Професійна освіта (Дизайн)» за спеціальністю 015 Професійна освіта (Дизайн) спрямована на забезпечені якісної підготовки викладачів у сфері дизайну, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов під час професійної діяльності у сфері професійної освіти для потреб виробництва, технологій і дизайну та які володіють відповідними знаннями та навичками інноваційного характеру, уміннями їх практичного застосування, необхідними до різносторонньої професійної діяльності в галузі дизайну на засадах професійної діяльності, проєктного менеджменту в сфері дизайну відповідно до запитів суспільства, з урахуванням регіональних потреб. ОПП зорієнтована на підготовку педагогічних працівників професійних (професійно-технічних) закладів освіти до підприємницької діяльності, що розширює можливості працевлаштування й мобільності випускників [2].

Професійна підготовка майбутніх учителів, зокрема в галузі дизайну, є складним і багатогранним процесом, що включає не тільки набуття спеціальних знань і навичок, але й розвиток загальноосвітніх, педагогічних та психолого-педагогічних компетентностей.

Професійна підготовка майбутніх вчителів дизайну розуміється нами як цілеспрямований процес оволодіння студентами необхідними психолого-педагогічними компетентностями в області дизайн - освіти задля успішної подальшої їхньої професійної діяльності [3, С.139].

Дисципліна «Вступ до спеціальності» має ключове значення у підготовці майбутніх дизайнерів, оскільки закладає основи для глибокого розуміння професії, її специфіки та вимог, а також формує стартові компетентності, необхідні для подальшого професійного розвитку, сприяє формуванню базового розуміння обраної спеціальності, орієнтує майбутніх учителів на специфіку професії. Вивчення дисципліни дозволяє студентам отримати перше уявлення про специфіку дизайнерської діяльності, її різноманітні напрямки (графічний дизайн, веб-дизайн, дизайн інтер'єрів, промисловий дизайн тощо) та професійні стандарти. Це допомагає майбутнім фахівцям зрозуміти, яку роль вони виконуватимуть у суспільстві та в якому контексті застосовуватимуть свої навички.

«Вступ до спеціальності» готує студентів до більш спеціалізованих дисциплін, що вивчаються на наступних етапах навчання. У рамках цієї дисципліни студенти здобувають базові знання, які будуть розвиватися в рамках інших курсу з дизайну, таких як колірна теорія, композиція, основи дизайну інтерфейсів, методи роботи з різними матеріалами та технологіями. Дисципліна формує мотивацію для подальшого навчання і розвитку та сприяє розвитку професійної самоідентифікації, що є важливим етапом на шляху до успіху в професії.

Дисципліна надає студентам необхідні теоретичні знання, що є основою для розуміння технологічних, естетичних та культурних аспектів дизайну. Вона формує у майбутніх дизайнерів такі важливі якості, як креативність, здатність до аналізу та синтезу, увагу до деталей, а також навички ефективної комунікації.

«Вступ до спеціальності» не обмежується лише технічними аспектами дизайну, а також вводить студентів у загальні концепції, що дозволяють їм працювати в міждисциплінарному контексті, інтегруючи дизайнерські рішення з іншими сферами, такими як маркетинг, психологія, комунікації.

Основними завдання дисципліни є: ознайомлення з професією педагога-дизайнера (студенти вивчають основи професії, розуміють її значення в сучасному світі, знайомляться з роллю дизайну в освіті та суспільстві, отримують перше уявлення про специфіку дизайнерської діяльності, її різноманітні напрямки (графічний дизайн, веб-дизайн, дизайн інтер'єрів, промисловий дизайн тощо) та професійні стандарти. Це допомагає майбутнім фахівцям зрозуміти, яку роль вони виконуватимуть у суспільстві та в якому контексті застосовуватимуть свої навички); розвиток професійних і педагогічних компетентностей: (дисципліна надає студентам необхідні теоретичні знання, що є основою для розуміння технологічних, естетичних та культурних

аспектів дизайну, формує у майбутніх дизайнерів такі важливі якості, як креативність, здатність до аналізу та синтезу, увагу до деталей, а також навички ефективної комунікації, здобуття знань про методи викладання дизайнерських дисциплін, особливості роботи з учнями та підготовка до реального викладання); формування навичок самостійного навчання та роботи: (майбутні педагоги повинні вміти застосовувати отримані знання у практиці, а також постійно вдосконалювати свої педагогічні та професійні навички; зрозуміти місце та роль дизайну в загальному освітньому процесі: студенти повинні навчитися інтегрувати дизайн у навчальний процес інших дисциплін і застосовувати міждисциплінарні підходи. «Вступ до спеціальності» готує студентів до більш спеціалізованих дисциплін, що вивчаються на наступних етапах навчання. У рамках цієї дисципліни студенти здобувають базові знання, які будуть розвиватися за спеціальністю 022 Дизайн в рамках інших курсу з дизайну, таких як: «Конфекціювання (матеріалознавство) одягу», «Основи композиції в дизайні», «Основи кольорознавства в дизайні», «Теорія та практика живопису», «Рисунок і пластична анатомія», «Fashion рисунок та ілюстрація» та методи роботи з різними матеріалами та технологіями та спеціальністю 015 Професійна освіта (Дизайн): «Теорія та практика дизайну», «Основи композиції в дизайні», «Рисунок і пластична анатомія», «Основи кольорознавства», «Теорія та практика живопису», «Інноваційна діяльність в сфері в дизайні» та ін.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, у робочій програмі передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-презентація, робота в малих групах, робота з довідниковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольова гра, кейс-стаді.

Сьогодні системою вищої освіти пропонується великий вибір технологій і засобів навчання. Перевагу у роботі надаємо саме активним і інтерактивним методам навчання, які сприяють розвитку критичного мислення, креативності та самостійності студентів.

Проектне навчання. Здобувачі працюють над реальними або змодельованими завданнями, що дозволяє їм застосовувати набуті знання на практиці, розвиваючи навички вирішення проблем, командної роботи та управління проектами.

Інтерактивні технології. Використання цифрових інструментів, таких як графічні редактори, CAD-програми, онлайн платформи для співпраці, які дозволяють створювати дизайнерські проекти в реальному часі та отримувати зворотний зв'язок від викладачів та одногрупників.

Майстер-класи та воркшопи. Це методи навчання, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками, дозволяючи студентам опанувати нові інструменти та техніки в рамках конкретного проекту чи завдання.

Гейміфікація. Впровадження елементів гри в навчальний процес, що підвищує мотивацію студентів, робить навчання більш захопливим та динамічним, допомагає створити середовище, яке сприяє саморозвитку та взаємодії.

Онлайн-ресурси та платформи. Використання інтернет-ресурсів для доступу до навчальних матеріалів, відеоуроків, онлайн-курсу та віртуальних лабораторій, що дозволяє студентам отримувати нові знання незалежно від часу та місця.

Ці методи дозволяють студентам розвивати комплексні навички, які важливі для майбутньої професійної діяльності, і водночас допомагають адаптуватися до постійно змінюваних умов у сфері дизайну та освіти. Важливою частиною підготовки є використання методів з розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів. Педагоги повинні володіти навичками стимулювання у учнів інтересу до дизайну, сприяти розвитку їхньої креативності через практичні проекти та завдання.

Теоретична складова викладання даної дисципліни забезпечується під час лекційних, семінарських занять та майстер-класів, на яких студенти ознайомлюються з основними теоретичними аспектами дизайну та педагогіки. Корисним є поєднання викладання з педагогікою та методикою викладання, що дозволяє майбутнім учителям сформулювати власне розуміння процесу навчання.

Загалом, дисципліна «Вступ до спеціальності» є важливою частиною підготовки майбутніх вчителів дизайну, забезпечуючи їх не тільки теоретичними знаннями, а й практичними навичками, необхідними для успішної професійної діяльності. Практична складова викладання даної дисципліни забезпечується під час відкритих занять, презентацій, вправ, що дозволяють студентам здобувати практичні навички викладання. Корисним на практичних заняттях є вирішення спеціальних задач і створення власних проєктів для подальшого застосування у навчальній діяльності. Це сприяє розвитку у студентів уміння мислити креативно, знаходити нестандартні рішення та застосовувати їх у своїх дизайнерських проєктах. Заняття допомагають студентам розвивати здатність до аналізу та оцінки дизайнерських рішень з різних точок зору, що важливо при створенні та реалізації проєктів у реальному житті. Це також сприяє розвитку інтуїції в дизайні, необхідної для прийняття оптимальних рішень. Використання інтерактивних методів навчання, таких як: групові обговорення, брейнштормінги, дискусії та методів проєктної діяльності дозволяють здобувачам вищої освіти стимулювати критичне мислення (що є важливим у їх професійній діяльності), розвивати педагогічні навички та навички управління проєктами. На заняттях з дисципліни студенти мають можливість працювати з реальними прикладами та завданнями, що дозволяє на практиці застосовувати набуті теоретичні знання. Це сприяє розвитку у

студентів уміння мислити креативно, знаходити нестандартні рішення та застосовувати їх у своїх дизайнерських проєктах. Заняття допомагають студентам розвивати здатність до аналізу та оцінки дизайнерських рішень з різних точок зору, що важливо при створенні та реалізації проєктів у реальному житті. Це також сприяє розвитку інтуїції в дизайні, необхідної для прийняття оптимальних рішень.

Методика викладання дизайну спрямована на: вивчення специфіки викладання дизайнерських дисциплін у школах, розробка навчальних програм та інтеграція сучасних технологій у процес навчання; вивчення сучасних педагогічних технологій і методів (проектне навчання, інтерактивні методи), які підвищують мотивацію учнів та сприяють розвитку їхньої креативності.

Отже, з вищезазначеного визначимо особливості підготовки здобувачів вищої освіти в галузі дизайну.

1. Міждисциплінарний підхід. Міждисциплінарний підхід є одним з ключових для підготовки студентів-дизайнерів. Це означає, що дизайнери повинні не лише володіти знаннями в своїй основній галузі, але й бути обізнаними з іншими дисциплінами, такими як психологія, маркетинг, інженерія, архітектура, культура, а також цифрові технології. Такий підхід дозволяє студентам краще розуміти потреби і контексти, в яких застосовуються дизайнерські рішення, і створювати більш інноваційні та практичні продукти.

2. Роль наставництва. Наставництво є важливим елементом у підготовці дизайнерів, оскільки дає студентам можливість отримувати поради та підтримку від більш досвідчених фахівців. Воно дозволяє студентам не тільки отримувати конкретні навички та знання, але й розвивати професійну інтуїцію, критичне мислення та здатність до самостійного прийняття рішень. Наставники можуть також надати корисні контакти для кар'єрного розвитку та підготовки до реальних проєктів.

3. Вплив творчого середовища. Творче середовище має великий вплив на професійний розвиток студентів-дизайнерів. Сприятливе середовище дозволяє студентам вільно експериментувати з ідеями, матеріалами та технологіями, що допомагає розвивати інноваційне мислення. Це середовище також сприяє колаборації між студентами, обміну ідеями та критикою, що є важливим для професійного зростання. Часто творчі простори, лабораторії або майстерні є тим місцем, де студенти можуть не лише працювати над своїми проєктами, але й брати участь у виставках, конкурсах, воркшопах, що допомагає розвивати особисту та професійну творчість.

Зазначені фактори взаємодіють і сприяють розвитку в студентів дизайнерських здібностей, що в свою чергу формує їх як конкурентоспроможних фахівців, готових працювати в умовах швидко змінюваного ринку.

Як зазначає науковець У. Дудка «обізнаність освітян у сучасних освітніх трендах сприятиме підвищенню їх мотивації та розумінню необхідності свого

професійного розвитку» [4, С. 205]. Інноваційна діяльність педагогів розширює межу дидактичних творчих пошуків та збагачує досвід педагога.

Інновації в навчанні пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонічному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу. Важливим є ознайомлення з інноваційними методами навчання, такими як гейміфікація, використання віртуальної реальності та додатків для розвитку дизайнерських навичок.

Сучасне життя вимагає викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» з урахуванням швидких змін у технологіях та професійних стандартах. В умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій, необхідно адаптувати навчальний процес до нових реалій, що виникають у сфері дизайну та педагогіки. Відповідно, дисципліна повинна не лише забезпечувати базові знання про професію, але й формувати в студентів здатність швидко адаптуватися до змін у галузі, використовувати сучасні інструменти та технології, а також ефективно комунікувати з різними аудиторіями.

Зокрема, викладання має враховувати такі важливі аспекти:

- інтеграція цифрових технологій - сучасний дизайнер повинен бути здатен працювати з різними цифровими інструментами та програмами, що вимагає введення в навчальний процес новітніх технологій і методик;
- розвиток креативності та інноваційності - студенти повинні вміти генерувати нові ідеї, працювати з нестандартними завданнями, застосовувати креативні підходи до розв'язання проблем;
- інтердисциплінарний підхід - оскільки дизайн часто перетинається з іншими сферами, такими як маркетинг, психологія, архітектура, важливо формувати у студентів вміння працювати в межах різних дисциплін та використовувати міждисциплінарні підходи;
- міжнародна орієнтація - з огляду на глобалізацію та розвиток міжнародних ринків, майбутні дизайнери повинні бути готовими працювати в міжнародному середовищі, враховувати різні культурні контексти та підходи.

Таким чином, дисципліна повинна бути гнучкою та адаптивною, щоб ефективно відповідати на виклики сучасного світу та підготувати студентів до успішної кар'єри в умовах постійно змінюваного професійного середовища.

Розглянемо вимоги до педагога, який використовує у професійній діяльності інноваційні технології навчання [5, С.154]:

- діагностувати цілі навчання, виховання та особистісного розвитку;
- глибше володіти навчальним предметом;
- моделювати професійну діяльність майбутнього фахівця за умов професійного навчання;

- визначати й цілісно прогнозувати структуру навчального процесу;
- організовувати самостійну та самоосвітню роботу студентів для підготовки до лекцій, семінарів, лабораторних та практичних занять;
- розробляти опорні конспекти та структурно-логічні схеми для ефективної побудови лекцій;
- створювати принципово нові різновиди наочних засобів (раціональної наочності);
- вільно володіти методами проблемного розвивального навчання (активними методами);
- знати та вміти диференціювати групову роботу або індивідуальні заняття з використанням комп'ютерів тощо.

З аналізу проведеної нами роботи було помічено, що впровадження інноваційних методів навчання в дисципліні «Вступ до спеціальності» суттєво підвищує рівень зацікавленості студентів та сприяє розвитку їх творчого потенціалу. Вибір активних методів навчання, таких як проєктно-орієнтоване навчання, інтерактивні семінари та використання сучасних технологій, майстер-класи та воркшопи, гейміфікація та ін. дозволяє студентам краще зрозуміти специфіку професії дизайнера та здобути практичні навички, необхідні для успішної роботи в майбутньому.

Також було зафіксовано, що інтеграція практичних завдань у процес навчання дозволяє студентам швидше адаптуватися до реальних умов професійної діяльності, допомагає розвивати критичне мислення та вміння працювати в команді. Однак, деякі студенти все ще мають труднощі з адаптацією до нових методів, що свідчить про необхідність подальшої адаптації та вдосконалення навчальних матеріалів і підходів.

Загалом, результати дослідження підтверджують ефективність застосування сучасних методик у підготовці майбутніх дизайнерів, однак вимагають подальшого дослідження для вдосконалення навчального процесу та оптимізації викладання.

Перспективи вдосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями 015 Професійна освіта (Дизайн) вбачаємо у наступному:

- ✓ дуальна освіта та практичне стажування: важливою складовою професійної підготовки є можливість студентів пройти стажування на реальних дизайнерських майданчиках або в школах, що забезпечує набуття практичних навичок;
- ✓ міжнародні обміни та проєкти: участь у міжнародних програмах та обмінах дозволяє студентам отримати досвід роботи в міжнародному контексті та розширити професійний кругозір;
- ✓ Індивідуалізація навчання: застосування персоналізованого підходу до кожного студента, що дозволяє гнучко реагувати на інтереси та потреби кожного майбутнього педагога.

Висновки Дисципліна «Вступ до спеціальності» є важливим етапом у підготовці майбутніх дизайнерів, оскільки вона надає основи для розуміння специфіки професії, формує перші практичні навички та розвиває ключові компетентності, необхідні для успіху в сфері дизайну.

Застосування сучасних методів навчання, таких як проєктно-орієнтоване навчання, інтерактивні технології семінари, гейміфікація майстер-класи та воркшопи, дозволяє створити динамічне і мотиваційне середовище, що сприяє розвитку критичного мислення, творчих і професійних здібностей у здобувачів вищої освіти дизайнерського спрямування. Важливою складовою дисципліни є формування у студентів креативного та критичного мислення, вміння працювати в команді, розвивати ідеї та приймати обґрунтовані дизайнерські рішення.

Підготовка майбутніх учителів дизайнерських спеціальностей повинна включати не тільки поглиблені знання в галузі дизайну, але й розвиток педагогічних і методичних компетенцій, здатність організовувати навчальний процес, що сприятиме успішній професійній підготовці студентів.

Інтеграція теоретичних знань з практичними навичками дозволяє студентам не лише оволодіти основами дизайну, а й отримати досвід роботи з реальними завданнями, що наближає їх до майбутньої професійної діяльності. Упровадження саме інноваційних технологій в навчальний процес підвищує ефективність підготовки студентів до реальних умов професійної діяльності та дозволяє здобувачів вищої освіти бути більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Підготовка майбутніх дизайнерів є невід'ємною частиною розвитку сучасної освіти. Удосконалення методів та підходів до викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» є необхідним для задоволення вимог часу та підвищення якості професійної підготовки студентів.

Подальші розвідки в межах нашого дослідження вбачаємо в аналізі методів розвитку критичного мислення та творчого підходу через інноваційні підходи до викладання, включаючи брейнштормінги, вправи на рішення нестандартних завдань, колективні обговорення та використання дизайнерських концепцій у нетрадиційних контекстах.

Література:

1. ОПП «Середня освіта «Дизайн одягу»» зі спеціальності 022 Дизайн: освітньо-професійна програма. – 2024. – 23 с.
2. ОПП «Професійна освіта (Дизайн)» зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн) : освітньо-професійна програма. – 2024. – 25 с.
3. Савчук О.П. Професійна підготовка майбутніх учителів дизайну в контексті сучасної освіти / О.П.Савчук // український педагогічний журнал. – Інститут педагогіки НАПН України, 2019. – № 1. – С.137–142.

4. Дудка У.Т. Використання інноваційних технологій навчання як запорука ефективності освітнього процесу. / У. Т Дудка // Актуальні питання сучасної науки: зб. наук. праць III всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (6 квітня 2020 р.) . – Березжани: ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж», 2020 – С. 188–194.

5. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.

References:

1. ОПП «Serednia osvita 'Dyzain odiahu'» zi spetsiial'nosti 022 Dyzain: osvitan'o-profesiina prohrama. – 2024. – 23 s.

2. ОПП «Profesiina osvita (Dyzain)» zi spetsiial'nosti 015 Profesiina osvita (Dyzain): osvitan'o-profesiina prohrama. – 2024. – 25 s.

3. Savchuk O.P. Profesiina pidghotovka maibutnikh uchateliv dyzainu v konteksti suchasnoi osvity / O.P. Savchuk // Ukrains'kyi pedahohichnyi zhurnal. – Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy, 2019. – № 1. – S. 137–142 [in Ukrainian].

4. Dudka, U. T. (2020). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia yak zaporuka efektyvnosti osvitnoho protsesu [The use of innovative learning technologies as a guarantee of the effectiveness of the educational process]. Proceedings from: III Vsekrainska naukovo-practichna internet-konferenciia «Aktualni pytannia suchasnoi nauky» – III AllUkrainian scientific and practical Internet conference «Actual issues of modern science». Berezhany: VP NUBiP Ukrainy «Berezhanskyi ahrotekhnichnyi koledzh» [in Ukrainian].

5. Bakhtiarova Kh.Sh., Aristova A.V. (2017) Innovatsiini tekhnolohii navchannia: Navch. posibn. dlia stud. vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv / [Kol. avtoriv; vidp. red.; nauk. red.; uporiadn. slovnyka Volobuieva S.V.]. – Kuiv: NTU [in Ukrainian].